

עפ"א (חיפה) 52343-06-24 - לטיף אבו לטיף, נ' מדינת-ישראל

עפ"א (חיפה) 52343-06-24 - לטיף אבו לטיף, נ' מדינת-ישראל, פרקליטות המדינה המחוזי חיפה
עפ"א (חיפה) 52343-06-24

לטיף אבו לטיף,

נגד

מדינת-ישראל, פרקליטות המדינה

המחלקה להנחיית

ומוסמכי היועמ"ש

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

[28.07.2024]

בפני כבוד השופט שלמה בנג'ו

הודעת ערעור על החלטת בית משפט שלום עכו (כב' השופט וויליאם חאמד) בתיק בצה"מ 9330-02-23 מתאריך
8/5/24.

ע"י ב"כ עו"ד חוסאם סבית ו/או אח'

ע"י ב"כ עו"ד עופרה אורנשטיין

פסק דין

בפני ערעור על החלטת בית משפט השלום בעכו (כבוד השופט ויליאם חאמד), בצה"מ 9330-02-23, מיום 8/5/24,
במסגרתה הורה כבוד בית המשפט קמא על הארכת תוקף ביצוע צו ההריסה שניתן בתיק הנ"ל למשך 90 יום.

רקע והליכים

ביום 24/1/23 ניתן צו הריסה מנהלי על-ידי מנהל מחוז צפון ביחס לבניית קיר בטון שהקים המערער שאורכו 93

מטר, בגבהים משתנים, הגודר שטח של כ- 1,579 מ"ר סמוך לכפר ראמה (להלן: "צו ההריסה").

למשיבה עמדו 90 יום לביצוע הצו ואלה פקעו ביום 7/4/24, לכן פנתה לבית המשפט להאריך את תוקפו של צו

ההריסה. בבקשה טענה שלא עלה בידה לבצע את הצו בפרק הזמן שעמד לרשותה וזאת בהסתמך על תצהירו של

קצין מבצעים של תחנת משטרת כרמיאל, מר לאונרד שוורץ, שטען בתצהירו מיום 20/3/24, כי לא ניתן היה לבצע

את הצו משיקולים מבצעיים, ריבוי צווים אחרים ועוד.

כב' בית המשפט קמא קיבל את טענות המשיבה והאריך את המועד לביצוע הצו לתקופה של 90 יום. בהחלטתו ציין, כי לפי הוראות סעיף 224(ב) לחוק התכנון והבניה, לא נדרשים נימוקים מיוחדים על מנת ליתן ארכה לביצוע צו הריסה מנהלי, אלא שעל המדינה להצביע על נימוקים סבירים המניחים את הדעת, כי אי ביצוע הצו בתקופה שעמדה לרשותה לא אפשרה ביצוע הצו בשל נסיבות שאינן תלויות במדינה או מנסיבות אחרות שמצדיקות ליתן ארכה כמבוקש.

עוד צוין כי על פי הפסיקה, על בית המשפט לבחון האם התנהלות המדינה עולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי שעומד בבסיס הצו המנהלי שעניינו אכיפה מיידית של הדין. הודגש כי אין דינה של בקשה ראשונה למתן ארכה לביצוע צו הריסה מנהלי כדין בקשה שניה ושלישית, וככל שהוגשו בקשות קודמות נדרשת המדינה להצביע על נימוקים כבדי משקל כדי להצדיק היעדרות לבקשות נוספות. טענות המערער

המערער חזר על טענותיו בפני בית המשפט קמא וטען כי שגה כבוד בית המשפט קמא בהחלטתו מהטעמים הבאים:
א. מדובר בצו מנהלי אשר ביסוד הסמכות להעניקו לרשות עומד שיקול של אכיפה מהירה למניעת עבירות בניה, ואילו בענייננו אין המדובר בעבודה "טרייה" אלא בעבודת בנייה שקיימת לטענת המדינה מזה שנה וחצי.
ב. התנהלות המשיבה אינה תקינה שכן התצהיר התומך בבקשת המשיבה להאריך את המועד לביצוע צו ההריסה המנהלי, נחתם על ידי הקמב"צ הנ"ל, רק ביום 20/3/24, כלומר בשולי תקופת הביצוע הנטענת על ידי המשיבה. הבקשה הוגשה על ידי המשיבה רק ביום 2/4/24 וזאת תוך הפגנת זלזול והתנהלות שרירותית. בנוסף, אין בטענות הכלליות שפורטו בתצהיר הקמב"צ שיקולים המצדיקים את קבלת הבקשה.
ג. בניה האסורה הנטענת אינה הבנייה היחידה במקום, קיימות בניות נוספות אשר הכשרתן מתעכבת אך בשל הזנחת הטיפול ואישור תכניות מתאר מפורטות באזור ואין כל הצדקה או הגיון באפליית המערער לרעה ולמצות את מלוא חומרת הדין רק ביחס אליו, בעוד המשיבה אינה נוקטת בהליכים כלפי שכניו.
ד. לאחרונה חלה התפתחות בהליכים התכנוניים הנוגעים לאזור והוועדה המקומית לתכנון ובניה אישרה שקיים אופן תכנוני אשר מכוחו ניתן יהיה להכשיר את הבנייה האמורה. השלמת אישורה של התכנית לא תלוי כלל במערער ומתעכבת בשל תקופת המלחמה והאטת הפעילויות במוסדות השונים הנוגעים לעניין מאז פרצה המלחמה. דיון והכרעה

לאחר שעיינתי בכתבי טענות הצדדים ושמעתי את טענותיהם, נחה דעתי כי דין הערעור להידחות. צווי הריסה מינהליים נועדו ליתן מענה מידי ויעיל לבניה בלתי חוקית ולמניעת יצירת "עובדות בשטח" שקשה יהיה לשנותן כאשר ביסוד הדברים הלחימה בבניה הלא חוקית שהפכה לחזון נפרץ (ע"פ 1027/21 עאצי נ' היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה, פסקה 5 (16.2.2021)). יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט א' רובינשטיין שנאמרו בהקשר דומה:

"אין כל חולק כי הריסת מבנה גורמת לנזק בלתי הפיך. אולם צו הריסה מינהלי הוא אחד האמצעים החשובים לאכיפתם היעילה של דיני התכנון והבניה [...]. כאמור, לאחר מתן הצוים המשיכו המבקשים בבניה הבלתי חוקית, תוך קביעת עובדות בשטח. אבקש לחזור ולהטעים את שנאמר לא אחת, כי אין מנוס ממאבק עיקש, ובכלל זה מענה שיפוטי, באשר לתופעות הבניה הבלתי חוקית, אשר הפכו, למרבה הצער, לשגרה במקומותינו... 'לצערנו, הפכו עבירות נגד חוקי התכנון והבניה לחזון נפרץ, ורבים גם טובים איש הישר בעיניו יבנה. זוהי פגיעה חמורה וקשה בשלטון החוק, המזולזל לעין השמש, ואין איש שם אל לב לאזהרות הגורמים המוסמכים ולפסקי הדין של בתי המשפט'. למרבה הצער, אף שחלפו עשרות שנים, הדברים לא השתפרו, ואדרבה, הפקרות שהיא בחינת מכת מדינה פשתה והלכה" (רע"פ 2809/05 טסה נ' מדינת ישראל (טרם פורסם)).

מהחומר שבפני עולה כי המערער עושה כל אשר לא ידו כדי למנוע את ביצוע צו ההריסה המנהלי כולל ניהול הליכים "מעגליים" חוזרים ונשנים על מנת לסכלו.

ביום 9/10/23 דחה בית המשפט קמא בקשה זהה של המערער, לבטל צו הריסה מנהלי שניתן נגדו ביום 24/1/23, ביחס לאותו קיר בטון. המערער ביקש לעכב את ההחלטה, ובית המשפט עיכב את ביצועו למשך 45 יום כדי לאפשר למערער לערער על החלטתו. המערער אכן פנה והגיש ערעור על ההחלטה לבית משפט זה, אך ערעורו נדחה ביום 14/12/23 (עפ"א (חיפה) 62850-11-232). אך בכך לא תם העניין.

כשבוע ימים פני תום 60 הימים לביצוע הצו, הגישה המדינה בקשה נוספת להארכת תוקף ביצוע הצו ב- 90 יום. המערער התנגד לבקשה. ביום 8/5/24 קיבל בית המשפט את בקשת המדינה, אך קבע שמנין 90 הימים לביצוע הצו, יחלו מיום 30/6/24 על מנת לאפשר למערער להגיש ערעור על ההחלטה.

המערער שב וערער על ההחלטה הנוגעת לביצוע צו ההריסה, כך שהערעור שבפני, הוא "סיבוב שני" של אותו עניין. למותר לציין, כי המערער לא ציין בכתב הערעור את מכלול ההליכים הנזכרים לעיל, וקיומם נלמד רק מתגובת המדינה.

אשר לטענות המערער, המערער שב וטוען בכתב הערעור, את אותן טענות אשר טען בבית המשפט קמא אשר נדחו על ידו, ובאופן די דומה, הוא טוען טענות די דומות לאלה שנדונו ונדחו ע"י בית המשפט המחוזי "בסבב הראשון". להלן אדון בטענותיו כסדרן.

צו ההריסה הוא צו מנהלי שיש לאוכפו במהירות - ואילו בענייננו מדובר בבנייה שקיימת מעל שנה וחצי. צודקת באת כח המדינה, כי מדובר בטענה צינית מעין כמוה, שכן בשל מהלכיו המשפטיים הרבים של המערער, התעכב ביצוע הצו. מהעיון עולה, כי המערער הגיש בקשות לביטולו של הצו, וכן בקשות לדחיית מועד הדיון בבקשתו לביטולו. הבקשה לביטול הצו נדונה רק ביום 1/5/23. בתום התדיינות ארוכה, ביקש בא כח המערער להגיש סיכומים בכתב בתוך 30 יום. בית המשפט קמא נעתר לו. כאשר הגיע המועד להגישם, הוא פנה וביקש שלוש פעמים ארכה להגשת סיכומים. בסופו של דבר, הגיש את סיכומיו רק ביום 20/7/23, ואף זאת רק לאחר שבית המשפט התרה בו. המשיבה הגישה את סיכומי התשובה שלה ב- 31/7/23, אבל אז הגיש המערער לא פחות מ- 5 בקשות למתן ארכה, לצורך הגשת תשובתו לסיכומי המשיבה, אותה הגיש רק ביום 26/9/23. זאת ועוד, לאחר שבקשתו לביטול הצו נדחתה על ידי כב' בית המשפט קמא, הגיש המערער שתי בקשות לעכב את החלטת בית המשפט לצורך הגשת ערעור. כך נמשכו ההליכים במשך כשנה וחצי, הכל בעטיו של המערער, שעתה קוצף נגד התמשכות ההליכים, ומלין על כי צו ההריסה המנהלי, שעל מניעת יישומו שקד המערער במהלכו המשפטיים, לא בוצע בזריזות. טענה זו הינה טענה קשה בעיני ואין היא יכולה להישמע, באשר היא גובלת בחוסר תום לב מובהק מצד המערער, ועל כן דינה דחייה. התצהיר התומך בבקשת הארכה שהגישה המדינה לא ביסס אותה - נטען כי התצהיר נחתם בשולי תקופת הביצוע ולא היווה בסיס להארכת המועד לביצוע הצו. מהחומר שבפני בית המשפט עולה, כי הבקשה הוגשה במועדה ביום 31/3/24 ולא ביום 2/4/24 כפי שטוען המערער, כלומר 7 ימים טרם פקע בצו המנהלי, כנדרש בתקנות התכנון והבניה (סדרי דין בבקשות לעניין צו הריסה מנהלי) תש"ע-2010. עוד עולה, כי המדינה פנתה למשטרת ישראל לסייע בביצוע הצו, והאחרונה בחנה את הבקשה אל מול יתר משימותיה. תצהיר קצין המבצעים שתמך בבקשה עמד על מכלול המשימות להן נדרשת משטרת ישראל ועל כן התבקשה ארכה. מן המפורסמות ואין הדבר מצריך ראיה, כי המדינה נמצאת במצב לחימה, והמשטרה עסוקה בשל כך בריבוי אתגרים מבצעיים, ובכלל זה משימות ביטחוניות שונות. על כן, החלטת בית המשפט להאריך את המועד בשל נתונים עובדתיים אלה, היא החלטה המעוגנת במציאות הדברים, ולא מצאתי כי נפלה בה כל שגגה.

אכיפה בררנית - נטען כי הרשות נוהגת מידה של "איפה ואיפה", בבחינת אכיפה בררנית, טענה זו נדונה על ידי בית המשפט קמא ונדחתה על ידו ובדין נדחתה. טענה זו תולדתה עמוק בשדה של דוקטורינת ההגנה מן הצדק, והיא מעניקה סעד של מניעות והשתק כלפי המדינה הנובע מן הצדק (רע"פ 1611/16 מדינת ישראל נ' יוסי יוסף ורדי, בפסקה 99 לחוות דעתו של כב' המשנה לנשיאה ח' מלצר (31.10.2018); ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל, בפסקה 57-55 לחוות דעתו של כב' השופט נ' הנדל (1.3.2017)). אחד מיסודותיה העובדתיים הוא קיומה של הפליה שיש להוכיח כדי לזכות בתחולתה של הגנה זו, קרי קבלת יחס שונה מהרשות ללא הבחנה רלוונטית (ע"פ 8551/11 סלכגי נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (12.8.2012)). לשם בירור טענה זו על המערער היה איפוא, להניח תשתית ראייתית המוכיחה, כי בנתונים שווים לאלו של המערער, לא נקטה הרשות באמצעים זהים. אלא שהמערער לא הוכיח זאת אף לא בבדל ראייה והנטל רובץ על כתפיו:

"כידוע, לרשות המינהלית עומדת חזקת התקינות המינהלית, שלפיה מוחזקת היא כמי שפעלה כדין - כל עוד לא הוכח אחרת (בג"ץ 8756/07 עמותת 'מבוי סתום' נ' הוועדה למינוי דינים, [פורסם בנבו] פסקה 43 (3.6.2008)). על-מנת להפריך חזקה זו, על הנאשם הטוען לאכיפה בררנית לנסות לסותרה ולהוכיח כי בוצעה לכאורה הבחנה לא ראויה בין מי שנתוניהם הרלוונטיים שווים. משעה שהוצג בסיס ראייתי כאמור, מתערערת חזקת התקינות והנטל יעבור אל כתפי הרשות המינהלית, אשר תבקש להוכיח כי האכיפה - אף שהיא נחזית בררנית על-פני הדברים - התבססה על שיקולים עניינים בלבד, שיש להם משקל מספיק כדי לבסס עליהם את החלטתה" (ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ, בפסקה 38 לפסק-דינו של כב' השופט ע' פוגלמן (10.9.2013)).

המערער לא הוכיח וממילא לא הראה כי בוצעה בינו לבין אחרים בנתונים שווים, הבחנה לא ראויה וממילא לא סתר את חזקת תקינותו של המעשה המנהלי. מעבר לכך, דרישה לקבלת סעד מן הצדק אינה דרה בכפיפה אחת עם עשיית דין עצמית ובניה מאסיבית שלא כחוק. באופן דומה, נקבע לא אחת, "פעולה של עשיית דין עצמי ובקשה למתן סעד מן הצדק, צרות הן אחת לרעותה, ואינן יכולות לדור זו עם זו בכפיפה אחת" (בג"ץ 7013/21 אבו זיתון נ' ראש המינהל האזרחי, פסקה 7 [פורסם בנבו] (18.11.2021)). לכן דין טענת המערער לאכיפה בררנית להידחות. התפתחות תכנונית - אשר להתפתחות התכנונית המשמעותית כלשון המערער בוועדה המקומית לתכנון ובנייה, לא מצאתי כי יש לכך יסוד. בית המשפט קמא קבע כי קיומו של אופק תכנוני למתן היתר בניה לא נסמך על שום ראייה. עוד ציין כי נכון ליום החלטתו ייעוד הקרקע נותר חקלאי והבניה האסורה שביצע המערער על הקרקע לא תואמת, לפי טבעה, את ייעוד הקרקע. כמו כן ציין בית המשפט קמא כי התכנית הכוללתית אכן מייעדת את הקרקע למגורים אלא שהמערער בבקשותיו השונות בהליכים בפני בית משפט קמא, טען מספר גרסאות ביחס לקיר הבטון אותו בנה במקום (מגורים, מניעת סחף קרקע, אורוות סוסים). על אף קיומה של תכנית כוללתית מאושרת קיים מרחק רב בין תכנית זו עד לתכנית שתאפשר קבלת היתר בניה מכוחה, תכנית שטרם הוכנה ותלויה בשורה של מהלכים תכנוניים, ביניהם תכנית איחוד וחלוקה, כך שאין לומר שהיתר הבנייה בהישג יד.

הנמקתו של כב' בית המשפט קמא מקובלת עלי ונטועה היטב בתשתית הראייתית אשר הייתה מונחת בפניו. עוד אציין, כי לא הגושה בפני בית המשפט קמא, ואף לא בפני בית משפט זה, שום תכנית מפורטת הכוללת תכנית אחוד וחלוקה, שהובאה בפני הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה, ממילא לא התקיים דיון בוועדה המקומית לגבי תכנית כזו, ואין לדעת מה יהיה גורלה אם תוגש. יתרה מזאת, קיומה של תכנית כוללתית לשינוי ייעוד הקרקע הינה רק הצעד הראשון מיני רבים בהליך תכנוני ארוך ומורכב לתכנונה של קרקע. אף אם הייתי מניח לטובת המערער שקיימת תכנית מפורטת המצויה בשלבי הגשה, לפי פסיקת בית המשפט העליון, אין בכך משום אופק תכנוני ממשי, המצדיק את עיכוב ביצועו של צו הריסה מנהלי (ראו: רע"פ 6742/17 עלאוי נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה עירון, פסקה 8 (27.12.2017); בש"פ 4491/18 ח'טיב נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה מבוא העמקים, פסקה 10 (25.6.2018)). לכן, טענותיו של המערער בהיבט זה הינן בבחינת משאלת לב, ואין הן יכולות להצדיק עיכוב הריסת בנייה לא חוקית. סוף דבר

סוף דבר, משלא מצאתי כי נפלה שגגה ביישום הוראות הדין מצד כב' בית המשפט קמא, על עובדותיו הקונקרטיים של המקרה הנדון, אני דוחה את הערעור. כדי להסיר ספק, יובהר, הגשת ההליך הנוכחי איפסה את מירוצ הזמנים לביצוע צו ההריסה המנהלי ועם המצאת החלטה לצדדים יחל מניין הימים שוב. ניתן היום, כ"ב תמוז תשפ"ד, 28 יולי 2024, בהעדר הצדדים.